

Vláda Slovenskej republiky na svojom rokovaní dňa 16. decembra 2015 prerokovala a schválila nižšie uvedený vlastný materiál.

Správa o posudzovaní Tretej periodickej správy Slovenskej republiky podľa Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu pred Výborom proti mučeniu

Výbor OSN proti mučeniu prerokoval v dňoch 28.- 29. júla 2015 tretiu periodickú správu SR o implementácii Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (CAT). Správu pred výborom prezentovala delegácia SR vedená stálym predstaviteľom SR pri úradovni OSN v Ženeve pozostávajúca zo zástupcov Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVaEZ), Ministerstva vnútra SR (MV SR), Ministerstva spravodlivosti SR (MS SR), Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR) a Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity.

V úvodnom vystúpení vedúci delegácie informoval o opatreniach prijatých v oblastiach, ktoré pokrýva CAT. Načrtol vývoj v oblasti väzenského systému smerujúceho k vytváraniu podmienok k alternatívnym trestom (namiesto trestu odňatia slobody), sprísnenia opatrení na predchádzanie mučenia a zlého zaobchádzania zo strany polície a posilnenia ochrany cudzincov (migranti a azylanti). Spomenul pokrok v ochrane zraniteľných skupín (ženy, deti, zdravotne postihnutí) a venoval sa aj zlepšovaniu integrácie Rómov s dôrazom na najnovší vývoj v oblasti vzdelávania.

Otázky výboru sa týkali vysvetlenia záruk ochrany práv zadržovaných a väzených osôb, podmienok väzňov v SR, zabezpečenia ochrany migrantov a žiadateľov o azyl, opatrení na ochranu žien pred násilím, rasového motívu v trestno-právnom systéme SR, politiky SR vo vzťahu k obetiam trestného činu obchodovania s ľuďmi.

Členovia výboru sa zaujímali aj o situáciu Rómov, predovšetkým policajné zásahy v rómskych osadách, vzdelávanie rómskych detí, fungovanie rómskych občianskych hliadok a vyšetrovania sterilizácií rómskych žien. Diskusia bola aj o dĺžke vyšetrovania niektorých individuálnych zásahov polície, nestrannosti a efektívnosti vyšetrovania, ktoré vykonáva úrad inšpekčnej služby sekcie kontroly a inšpekčnej služby MV SR. Ocenený bol pokrok v oblasti boja proti domácejmu násiliu.

SR poskytla, počas prerokovania správy, odpovede na otázky členov výboru. Dodatočné odpovede (do 48 hodín po skončení prerokovania správy) zaslalo MV SR, Ministerstvo zdravotníctva (MZ SR) a Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity.

Výsledkom prerokovania správy sú detailné záverečné odporúčania, ktoré výbor vo vzťahu k SR prijal dňa 14. augusta 2015. O plnení odporúčaní výboru bude SR informovať pri predkladaní ďalšej správy v roku 2019.

V odporúčaní sa (v porovnaní s rokom 2009) nenachádza negatívna zmienka o vzdelávaní rómskych detí a ich zaraďovaní do špeciálnych škôl resp. tried.

Odporúčania nie sú svojím charakterom z hľadiska záväznosti prameňov medzinárodného práva pre hodnotený štát právne záväzné. Očakáva sa však, že hodnotená krajina sa bude odporúčaniami zaoberať a ich prípadnú implementáciu na vnútroštátnej úrovni náležite posúdi

a v prípade potreby prijme primerané legislatívne a iné opatrenia nevyhnutné na ich implementáciu.

V rámci *follow-up* procedúry má SR v lehote jedného roka od prijatia odporúčaní, t. j. do 14. augusta 2016 zaslať výboru informácie o implementácii odporúčaní výboru týkajúcich sa: zabezpečenia základných právnych záruk (odporúčanie č. 8), poskytnutia údajov o vyšetrení prípadov neprimeraného použitia sily, vykonania vyšetrení prípadov neprimeraného použitia sily a uskutočnenia verejného vyhlásenia o tzv. nulovej tolerancii voči použitiu neprimeranej sily /odporúčanie č. 11 písm. a), 11 písm. b) a 11 písm. g)/.

Cieľom predkladaného materiálu je oboznámiť vládu SR s hodnotením a stanoviskom výboru, s jeho odporúčaniami a určiť rezorty, ktoré v rámci svojich kompetencií môžu prispieť k plneniu zaslaných odporúčaní v jednotlivých oblastiach. V zmysle zaužívanej praxe gestori a spolugestori plnenia odporúčaní Výboru proti mučeniu k nim vypracovali anotácie (v kurzíve).

**Záverečné stanovisko Výboru proti mučeniu k tretej periodickej správe Slovenska
(10. 8. 2015) a anotácie subjektov SR zodpovedných za realizáciu odporúčaní uvedených
v tomto stanovisku**

1. Výbor proti mučeniu prerokoval tretiu periodickú správu Slovenska (CAT/C/SVK/3) na svojom 1330. a 1333. stretnutí, ktoré sa konali v dňoch 28. a 29. júla 2015 (CAT/C/SR.1330 a CAT/C/SR.1333), a na svojom 1347. zasadnutí (CAT/C/SR.1347), ktoré sa uskutočnilo 10. augusta 2015, prijal nasledujúce záverečné odporúčania.

A. Úvod

2. Výbor vyjadruje uznanie, že mu zmluvná strana predložila svoju tretiu periodickú správu, a tiež poskytla komplexné písomné odpovede.

3. Výbor oceňuje kvalitu svojho dialógu s početnou, profesionálnou a viac - sektorovou delegáciou zmluvnej strany a kvalitu ústnych odpovedí na otázky a pripomienky, ktoré boli vznesené pri prerokúvaní správy.

B. Pozitívne aspekty

4. Výbor víta, že zmluvná strana pristúpila k a ratifikovala nasledujúce medzinárodné nástroje:

a) Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii, v máji 2010;

b) Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch, v máji 2010;

c) Opčný protokol k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, v marci 2012;

d) Medzinárodný dohovor o ochrane všetkých osôb pred násilným zmiznutím, v decembri 2014;

5. Výbor víta iniciatívy zmluvnej strany na preskúmanie svojich právnych predpisov v oblastiach súvisiacich s Dohovorom, vrátane:

a) novely Trestného zákona rozšíriť právny základ mučenia, aby zahŕňala prípady, keď orgán verejnej moci podnecuje alebo dáva výslovný alebo tichý súhlas na mučenie, v roku 2009;

b) noviel zákona o výkone trestu odňatia slobody, v roku 2013;

c) noviel zákona o výkone zadržania vo vyšetrovacej väzbe, v roku 2013;

d) prijatie zákona č. 78/2015 Zb. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami, ktoré sa týkajú výkonu alternatívnych trestov a použitia odseku 65 písm. a) Trestného zákonníka, ktorý sa týka trestu domáceho väzenia, v roku 2015;

e) novely § 179 ods. 1 Trestného zákona a Trestného poriadku, ktorým sa mení definícia obchodovania s ľuďmi tak, aby zahŕňala nové formy trestného konania, v roku 2013;

f) novely školského zákona, ktorá okrem iného upravuje zapisovanie do špeciálnych tried, v roku 2015.

***Anotácia MŠVVŠ SR:** Legislatívnou úpravou zavedenou novelou školského zákona platnou od 1. septembra 2015, ktorá explicitne ustanovuje zaradiť žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia do tried s ostatnými žiakmi v hlavnom prúde vzdelávania, a nie do špeciálnych tried alebo špeciálnych škôl, sa jednoznačne zabraňuje segregácii.*

6. Výbor tiež víta iniciatívy zmluvnej strany na zmenu svojej politiky, programov a administratívnych opatrení na uplatňovanie Dohovoru, vrátane:

a) Prijatia Stratégie integrácie Rómov do roku 2020 z 11. januára 2012 a Národného akčného plánu dekády začleňovania Rómov na roky 2011 – 2015;

b) Prijatia Koncepcie pre stabilizáciu a modernizáciu súdnictva, v roku 2013;

c) Prijatia Národného akčného plánu pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019 z 18. decembra 2013;

d) Vytvorenia Koordinačno-metodického centra pre prevenciu a elimináciu násilia voči ženám a domáceho násilia a bezplatnej, štátom financovanej, nonstop národnej linky pre ženy zažívajúce násilie v marci 2015;

e) Prijatia Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím z 15. januára 2014; Národného akčného plánu pre deti v rokoch 2013 – 2017 a zriadenie Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch;

f) Prijatia Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi v rokoch 2015 – 2018 a zriadenie národnej horúcej linky na ochranu obetí obchodovania s ľuďmi.

C. Hlavné problematické oblasti a odporúčania

Definícia mučenia

7. Aj keď výbor zaznamenal niektoré zmeny vnútroštátnych právnych predpisov vo vzťahu k trestnému činu mučenia, je znepokojený tým, že komplexná definícia mučenia obsahujúca všetky prvky článku 1 Dohovoru, najmä s osobitným odkazom na diskrimináciu, nie je zahrnutá v Trestnom zákone (čl. 1 a 4).

Výbor nalieha na zmluvnú stranu, aby prijala definíciu mučenia, ktorá zahŕňa všetky prvky obsiahnuté v článku 1 Dohovoru a aby zabezpečila, že sankcie za mučenie budú primerané vzhľadom na závažnosť tohto trestného činu v súlade s článkom 4, odsek 2 Dohovoru. V tejto súvislosti výbor upozorňuje na svoj všeobecný komentár č. 2 (2007) o

implementácii článku 2 zmluvnými stranami, v ktorom sa uvádza, že závažné nezrovnalosti medzi definíciou výboru a definíciami, ktoré sú začlenené do vnútroštátneho práva, vytvárajú reálne alebo potenciálne právne medzery pre beztretnosť (ods. 9).

Gestor: MS SR

Anotácia MS SR: Od novelizácie Trestného zákona v roku 2009 (zákonom č. 576/2009 Z. z.), ktorým bol začlenený do skutkovej podstaty zločinu Mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie v § 420 Trestného zákona prvok "verejnej moci" a konanie "z podnetu alebo s výslovným alebo tichým súhlasom", došlo k 11-tim novelizáciám platného Trestného zákona (zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov).

Uvedené novelizácie sa však netýkali ustanovenia § 420 Trestného zákona (Mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie).

SR zastáva právny názor, že v súčasnosti platná definícia mučenia zahrnutá v skutkovej podstate zločinu "Mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie (§ 420 Trestného zákona) je v súlade s článkom 1 Dohovoru OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, hoci nemá identické znenie. Zákaz diskriminácie z akéhokoľvek dôvodu je zakotvený v Ústave SR, pričom ďalšie podrobnosti upravuje tzv. zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov. Pri systematickom právnom výklade v kontexte s antidiskriminačným zákonom bolo toto odporúčanie už medzičasom implementované a navrhujeme vyradiť túto úlohu z ďalšieho sledovania.

Základné právne záruky

8. Výbor je znepokojený praxou, že zadržané osoby nemajú všetky základné právne záruky od samého začiatku pozbavenia slobody, a to najmä po zatknutí políciou, a že mladiství môžu podstúpiť počiatočný výsluch bez prítomnosti svojich právnikov, rodičov alebo iných dôveryhodných osôb (čl. 2, 12, 13 a 16).

Zmluvná strana by mala prijať účinné opatrenia, aby zabezpečila, že všetkým zadržaným osobám, vrátane mladistvých osôb, sú v praxi poskytované všetky základné právne záruky od začiatku pozbavenia slobody, v súlade s medzinárodnými štandardmi, vrátane:

a) Práva byť informovaní o obvineniach vznesených proti nim a o svojich právach, a to ako ústne tak aj písomne v jazyku, ktorému rozumejú a práva podpísať potvrdenie, že pochopili informácie, ktoré im boli poskytnuté;

b) Práva na okamžitý prístup k advokátovi od samého počiatku pozbavenia slobody a, ak je to nutné, na právnu pomoc a to aj počas počiatočného výsluchu;

c) Práva na okamžitý prístup k nezávislému a bezplatnému lekárske mu vyšetreniu bez prítomnosti policajtov;

d) Práva oboznámiť rodinného príslušníka, alebo inú osobu podľa vlastného výberu, o ich zadržaní ihneď po ich zatknutí, a nie až potom, keď predstúpia pred sudcu.

Gestor: MV SR

Spolugestor: MS SR

Anotácia MV SR: *Jednotlivé práva uvedené v danom bode sú v právnom poriadku Slovenskej republiky (SR) legislatívne zakotvené a zároveň dodržiavané v praxi.*

Osoba sa stáva obvinenou po formálnom akte vznesenia obvinenia, ktorý má predpísanú písomnú formu, a ktorý zároveň obsahuje aj poučenie o možnosti podania sťažnosti proti vzneseniu obvinenia. Podľa zákona č. 301/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) sú orgány činné v trestnom konaní vždy povinné obvineného poučiť o jeho právach. Už pri prvom procesnom úkone s takouto osobou, ktorým je výsluch obvineného, je osoba poučená o svojich právach, pričom toto poučenie tvorí obligatórnu časť samotnej zápisnice o výsluchu obvineného a obvinený poučenie potvrdzuje svojim podpisom. V prípade, ak obvinený vyhlási, že nerozumie jazyku, v ktorom sa trestné konanie vedie, alebo nehovorí týmto jazykom, priberie sa do trestného konania tlmočník.

Orgán činný v trestnom konaní obvinenému, ktorý bol zadržaný alebo zatknutý, poskytne bez zbytočného odkladu poučenie o jeho právach v písomnej forme; táto skutočnosť sa poznamená v zápisnici. Obvinený má právo ponechať si toto poučenie u seba po celú dobu obmedzenia osobnej slobody.

Zákomom č. 174/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Trestný zákon, s účinnosťou od 1. septembra 2015, bola do právneho poriadku SR transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní, ktorej predmetom je garancia a zabezpečenie procesných práv obvinených na informácie aj v rámci trestného konania. Na základe uvedenej novely bolo taktiež vypracované „Poučenie o právach obvineného“ a „Poučenie o právach podozrivej osoby“, ktoré bude v prípade zadržania podozrivej osoby alebo obvineného týmto osobám bez zbytočného odkladu poskytnuté v písomnej forme, pričom si toto poučenie majú právo ponechať u seba po celú dobu obmedzenia osobnej slobody. Osobe, ktorá je zadržaná alebo zatknutá a vyhlási, že nerozumie jazyku, v ktorom sa trestné konanie vedie, alebo nehovorí týmto jazykom, je tiež potrebné preložiť poučenie o jej právach. Ak preklad poučenia nie je k dispozícii, poučenie sa jej pretlmočí; preklad písomného poučenia sa takejto osobe poskytne bez zbytočného odkladu.

Podľa Trestného poriadku zadržaná osoba má právo zvoliť si obhajcu a radíť sa s ním už v priebehu zadržania bez prítomnosti tretej osoby a právo požadovať, aby bol obhajca prítomný pri jej výsluchu, a to ešte pred prípadným vznesením obvinenia. Podľa zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Policajnom zbore“) zaistenej osobe sa umožní bez zbytočného odkladu na jej požiadanie požiadať advokáta o poskytnutie právnej pomoci.

Každý štátny príslušník tretej krajiny má počas konania o zaistení zabezpečený prístup k právnej pomoci. Platná legislatíva SR zaisteným štátnym príslušníkom tretích krajín, vrátane žiadateľov o udelenie azylu, zaručuje prístup k bezplatnej právnej pomoci prostredníctvom štátnej rozpočtovej organizácie – Centra právnej pomoci. V konaní o zaistení ako aj v konaní o administratívnom vyhostení môže mať cudzinec súčasne len jedného zvoleného zástupcu. Pred vydaním rozhodnutia o administratívnom vyhostení alebo

rozhodnutia o zaistení, umožní policajný útvar cudzincovi a zvolenému zástupcovi, ak je prítomný, aby sa vyjadril k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhol jeho doplnenie, pričom policajný útvar upovedomí zvoleného zástupcu o tejto možnosti.

Každá osoba obmedzená na osobnej slobode, ktorá požiada o ošetrovanie, teda aj hneď po obmedzení jej osobnej slobody, má právo na prístup k lekárovi. Uplatnenie uvedeného práva a jeho dodržiavanie zo strany príslušníkov Policajného zboru je ustanovené aj v zákone o Policajnom zbore, v časti týkajúcej sa úloh Policajného zboru, konkrétne v § 2 ods. 1 písm. a), podľa ktorého Policajný zbor spolupôsobí pri ochrane základných práv a slobôd, najmä pri ochrane života, zdravia, osobnej slobody a bezpečnosti osôb a pri ochrane majetku.

Podľa zákona o Policajnom zbore sa zaistenej osobe umožní bez zbytočného odkladu na jej požiadanie vyrozumieť o zaistení niektorú z blízkych osôb. V prípade, že je obvinený vzatý do väzby, je potrebné ho poučiť o jeho práve vyrozumieť rodinného príslušníka, alebo inú osobu. Predmetné právo prislúcha aj zadržanej osobe, ak je vypočúvaná v čase, keď proti nej ešte nebolo vznesené obvinenie.

Bezprostredne po zaistení štátneho príslušníka tretej krajiny alebo žiadateľa o udelenie azylu v SR je zabezpečené pre takúto zaistenú osobu poučenie v jazyku, ktorému rozumie o dôvodoch zaistenia, o možnosti oznámiť jej zaistenie zastupiteľskému úradu štátu, ktorého je štátnym občanom, o možnosti vyrozumieť o zaistení niektorú z blízkych osôb a jej právneho zástupcu ako aj o možnosti preskúmania zákonnosti rozhodnutia o zaistení.

Policajt nie je oprávnený zaistiť maloletého štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý nemá zákonného zástupcu.

Anotácia MS SR:

- opatrenia prijaté na zabezpečenie formálneho zaručenia práva na prístup k obhajcovi pre všetky osoby, ktoré sú zo zákona povinné dostaviť sa a pobudnúť na policajnej stanici bez ohľadu na svoje presné právne postavenie, ako aj plnej účinnosti tohto práva v praxi ihneď po vzatí do väzby;

Jednou zo základných zásad výkonu väzby v SR ustanovených v § 2 ods. 2 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov je rešpektovanie ľudskej dôstojnosti obvineného a zákaz používania krutých, neľudských alebo ponižujúcich spôsobov zaobchádzania alebo trestania. Táto zásada implikuje aj pozitívnu povinnosť štátu vytvoriť procesné opatrenia proti zlému zaobchádzaniu, pričom takouto základnou zárukou je právo osoby vo väzbe mať prístup k právnej pomoci, teda prístup k advokátovi ihneď po vzatí do väzby.

V súlade s ustanovením § 6 ods. 4 zákona č. 221/2006 Z. z. musí byť pri prijímaní do väzby obvinený poučený o právach a povinnostiach podľa tohto zákona (presne vymedzený okamih „pri prijatí“ nahradil od 1. januára 2014 nejasný časový interval „po prijatí“). Poučenie sa realizuje písomnou formou (letákom, ktorý ostáva obvinenému) a obsahuje okrem iného aj informácie o spôsobe ochrany práv obvinených a realizácii styku obvineného s obhajcom. Okrem písomného poučenia o práve na prístup k obhajcovi sa už pri prijatí obvineného zaznamenané úkony (osobná prehliadka, vyjadrenie obvineného, či, kým a kedy bolo voči nemu použité fyzické násilie) poskytujú v jednom výtlačku obvinenému, ktorý ich môže sprístupniť obhajcovi.

Už od okamihu prijatia do väzby môže obvinený vo vzťahu k obhajcovi realizovať právo dôvernej komunikácie:

1. použitím telefónu - obvinený má právo najmenej dvakrát za kalendárny mesiac telefonovať najmenej 20 minút v čase určenom v ústavnom poriadku prostredníctvom telefónneho zariadenia umiestneného v ústave najviac piatim osobám, resp. s obhajcom raz za kalendárny týždeň bez určenia časového intervalu (v prípade odôvodnenej potreby aj častejšie) – ústav nie je oprávnený monitorovať obsah telefonického rozhovoru;

2. korešpondenciou – obvinený má právo prijímať a odosielať písomné správy v listinnej podobe bez obmedzenia (ak obvinený nemá peňažné prostriedky, ústav zabezpečí na vlastné náklady odoslanie dvoch kusov korešpondencie za kalendárny mesiac) – nahliadanie do korešpondencie s obhajcom je neprípustné;

3. osobným stykom bez možnosti odposluchu treťou osobou - v pracovných dňoch v čase medzi 7.00h až 18.00h a v sobotu v čase medzi 7.00h až 15.00h.

Súčasťou práva na prístup k advokátovi ihneď po vzatí do väzby sú aj osobitné ustanovenia vo vzťahu k cudzincom. Cudzinca pri prijímaní do väzby ústav poučí o jeho práve obracať sa na diplomatickú misiu alebo konzulárny úrad štátu, ktorého je občanom; osobu bez štátnej príslušnosti ústav poučí o práve obracať sa na diplomatickú misiu, konzulárny úrad alebo medzinárodné orgány, ktorých poslaním je chrániť jeho záujmy.

- opatrenia prijaté na zabezpečenie uznania práva všetkých osôb, ktoré polícia vzala do väzby, kontaktovať tretiu osobu podľa svojho výberu ihneď po vzatí do väzby v právnych predpisoch, a jeho uplatňovania v praxi;

Právo nadväzovať a rozvíjať vzťahy s blízkymi osobami bez ohľadu na používaný prostriedok (telefón, návštevy, listy a pod.) je jedným z predpokladov pozitívneho záväzku štátu garantovať každému, teda aj obvinenému, právo na súkromný a rodinný život. Obsah tohto práva sa realizuje v dvoch podobách:

- informovanie tretej osoby o vzatí obvineného do väzby – podľa § 74 ods. 1 prvá veta Trestného poriadku o vzatí do väzby súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie bez prietáhov vyrozumie rodinného príslušníka obvineného alebo inú osobu, ktorú obvinený označí, a jeho obhajcu; inú osobu, ktorú označí obvinený, možno vyrozumieť len vtedy, ak sa tým nezmarí účel väzby;

- komunikácia medzi obvineným a treťou osobou – v tomto prípade vychádzame z ustanovenia § 2 ods. 1 zákona č. 221/2006 Z. z. a to, že obvineného možno počas výkonu väzby obmedzovať len vo výkone tých práv, ktoré sa vzhľadom na dôvod väzby, zaistenie

bezpečnosti osôb a zabezpečenie ochrany majetku a poriadku v miestach, kde sa vykonáva väzba, nemôžu uplatniť alebo ich výkon by mohol viesť k zmareniu väzby. Inak povedané, strata slobody nemá znamenať stratu kontaktu s vonkajším svetom

Už od okamihu prijatia do väzby môže obvinený vo vzťahu s treťou osobou:

- telefonovať (§ 21 zákona č. 221/2006 Z. z.) - najmenej dvakrát za kalendárny mesiac najmenej 20 minút v čase určenom v ústavnom poriadku prostredníctvom telefónneho zariadenia umiestneného v ústave najviac piatim osobám – obvinený však musí o túto možnosť telefonovania požiadať (aby sa mu zriadilo „ telefónne konto“);

- prijať návštevu (§ 19 zákona č. 221/2006 Z. z.) – najmenej raz za kalendárny mesiac v trvaní najmenej dvoch hodín v čase určenom riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom zboru – obvinený môže poslať tretej osobe pozvánku k návšteve (na ktorej je uvedený termín a čas návštevy) prakticky v deň vzatia do väzby;

- posilať korešpondenciu (§ 20 zákona č. 221/2006 Z. z.) – bez obmedzenia a prakticky už v deň prijatia do väzby (ak obvinený nemá peňažné prostriedky, ústav zabezpečí na vlastné náklady odoslanie dvoch kusov korešpondencie za kalendárny mesiac).

Zákonom č. 174/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (článkom 2) bola transponovaná do právneho poriadku SR Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní, ktorej predmetom je garancia a zabezpečenie procesných práv obvinených na informácie, ako v rámci trestného konania a konania o európskom zatýkacom rozkaze.

- opatrenia prijaté na zahrnutie do trestného konania práva na bezplatný prístup k nezávislému lekárovi, v prípade možnosti podľa vlastného výberu, a to pre všetky osoby umiestnené do policajnej väzby ihneď po zadržaní;

Dodanie resp. prijatie obvineného do výkonu väzby alebo odsúdeného do výkonu trestu so stopami fyzického násillia alebo zranenia, ktoré zistí lekár pri vstupnej lekárskej prehliadke a obvinený alebo odsúdený bude uznaný práceneschopným alebo eskortovaný na hospitalizáciu do nemocnice resp. do civilného zdravotníckeho zariadenia, alebo oznámenie obvineného alebo odsúdeného dodaného do výkonu väzby alebo výkonu trestu, že pri zadržaní, počas vyšetrovania alebo eskorty bolo voči nemu použité násillie príslušníkmi Policajného zboru, Vojenskej polície alebo inou osobou sa podľa rozkazu generálneho riaditeľa č. 20/2015 o mimoriadnych udalostiach v Zbore väzenskej a justičnej stráže považuje za mimoriadnu udalosť, ktorá sa v intenciách daného predpisu urgentné prešetří a zároveň sa vyrozumejú príslušné orgány.

Právo na bezplatný prístup obvinených alebo odsúdených osôb k zdravotnej starostlivosti je zaručené u všetkých lekárov Zboru väzenskej a justičnej stráže v prípadoch, keď sa jedná o akútne stavy (poruchy zdravia s potrebou bezodkladného vyšetrenia). V prípade, že si stav obvineného alebo odsúdeného vyžaduje eskortu na ošetrovanie do civilného zdravotníckeho zariadenia, požaduje sa zo strany civilného zdravotníckeho zariadenia úhrada v súlade so zákonom č. 577/2004 Z. z. U nesolventných obvinených a odsúdených je tento poplatok uhrádzaný príslušným ústavom na výkon väzby alebo ústavom na výkon trestu odňatia slobody (§ 31 ods. 2 zák. č. 475/2005 Z. z., § 16 ods. 2 zák. č. 221/2006 Z. z.). V ostatných prípadoch je poskytovanie zdravotnej starostlivosti bezplatné, hradia sa len poplatky v súlade s osobitným zákonom (zákon č. 577/2004 Z. z.).

Nezávislosť lekárov Zboru väzenskej a justičnej stráže je zaručená tým, že zabezpečujú poskytovanie zdravotnej starostlivosti všetkým svojim pacientom bez ohľadu na to, či sa jedná o obvinených, odsúdených, príslušníkov, zamestnancov zboru alebo iné osoby registrované vo všeobecnej ambulancii. Pri ošetrovaní a liečbe všetkých pacientov sa používajú identické štandardizované odborné postupy, ktoré sú zabezpečované rovnakým zdravotníckym personálom, tým je teda zaručené, že obvinení a odsúdení nebudú pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti separovaní a negatívne diskriminovaní a majú garantované, že úroveň poskytovanej zdravotnej starostlivosti bude rovnaká, aká je poskytovaná príslušníkom a zamestnancom zboru a teda bude poskytovaná v súlade s aktuálnymi poznatkami lekárskej vedy a prístrojovým a technickým vybavením štandardne dostupným v civilných zdravotníckych zariadeniach.

Doba trvania vyšetrovacej väzby

9. Výbor je znepokojený dĺžkou vyšetrovacej väzby, ktorá môže trvať až päť rokov (čl. 2 a 11).

Zmluvná strana by mala zmeniť legislatívu s cieľom skrátiť dobu trvania vyšetrovacej väzby, ktorá by mala byť využitá vo výnimočných prípadoch na obmedzenú dobu a mala by byť jasne regulovaná a po celý čas podliehať súdnemu dohľadu, aby boli zaručené základné právne a procesné záruky. Zmluvná strana by mala zväziť nahradenie vyšetrovacej väzby opatreniami, ktoré nezahŕňajú pozbavenie osobnej slobody, v súlade so štandardnými minimálnymi pravidlami OSN pre neväzobné opatrenia (Tokijské pravidlá). Okrem toho výbor odporúča, aby zmluvná strana zabezpečila, že obetiam neoprávnenej zdlhavej vyšetrovacej väzby bude poskytnuté odškodnenie a kompenzácia.

Gestor: MS SR

Spolugestori: MV SR, GP SR

Anotácia MS SR:

Doba trvania vyšetrovacej väzby

Odporúčanie CAT (z augusta 2015) nereaguje na veľmi vážne politické a spoločenské zmeny, ktorý čelí Európa v súčasnosti (najmä narastajúce prípady terorizmu vo všetkých

jeho formách a boj proti terorizmu vrátane vzniku antiteroristickej koalície, ako aj nárast extrémizmu, radikalizmu a hrozbu Islamského štátu – ISIL vrátane hrozby použitia chemických a biologických zbraní), a to najmä v nadväznosti na tragické udalosti z novembra 2015 vo Francúzsku (viaceré paralelné teroristické útoky v Paríži).

MSSR chápe obavy členov Výboru CAT a je pripravené postupne prehodnocovať plnenie tohto odporúčania CAT v závislosti od ďalšieho vývoja bezpečnostnej situácie v Európe a vo svete. Nakoľko Slovenská republika sa svojou podporou antiteroristickej koalície stala taktiež potenciálnym terčom teroristov a islamských radikálov, v súlade s aktuálnymi legislatívnymi trendmi v členských štátoch EÚ a zvýšeným bezpečnostným rizikom v Európe, MSSR predbežne neuvažuje o skrátení doby trvania vyšetrovacej väzby v zmysle predmetného odporúčania CAT.

V tejto súvislosti MSSR zároveň uvádza, že podrobnosti o väzbe a jej trvaní upravujú § 71 a nasl. a najmä § 76-79 („Trvanie väzby“) Trestného poriadku (č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov). V súlade s § 76a Trestného poriadku ak sa vedie trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody na 25 rokov alebo trest odňatia slobody na doživotie, ktoré nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov skončiť do uplynutia celkovej lehoty väzby v trestnom konaní a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže súd rozhodnúť o predĺžení celkovej lehoty väzby v trestnom konaní na nevyhnutnú dobu, a to aj opakovane. Celková lehota väzby v trestnom konaní spolu s jej predĺžením podľa predchádzajúcej vety však nesmie presiahnuť šesťdesiat mesiacov.

V praxi sa doposiaľ uplatňovalo toto ustanovenie len ojedinele.

Podmienky zadržiavania

10. Výbor je znepokojený nedostatočným počtom psychiatrov vo väzenskom systéme, rovnako ako aj nedostatkom účelného režimu, vrátane pohybu na čerstvom vzduchu, pre obvinených a to najmä pre tých, ktorí si odpykávajú doživotný trest odňatia slobody (čl. 2, 11 a 16).

Výbor nalieha na zmluvnú stranu, aby prijala potrebné opatrenia na zabezpečenie väzenských podmienok v súlade s príslušnými medzinárodnými štandardmi v oblasti ľudských práv a najmä, aby:

a) Všetkým osobám pozbavených slobody, a najmä väzňom vo výkone doživotného trestu odňatia slobody, bol zabezpečený prístup k režimu organizovaných a účelných činností mimo väzenských ciel s cieľom vylúčiť zhoršenie ich duševných schopností a sociálnych zručností; aby boli prijaté opatrenia na integráciu väzňov odsúdených na doživotie s bežnou väzenskou populáciou;

b) Bolo posilnené nezávislé a pravidelné monitorovanie všetkých miest odňatia slobody zo strany ombudsmana a ďalších nezávislých a nestranných mechanizmov, vrátane vykonávania neohlásených návštev miest odňatia slobody, a aby týmto mechanizmom bolo umožnené riešiť sťažnosti chovancov na podmienky ich zadržania a poskytnúť im účinnú nadväznosť na takéto sťažnosti;

c) Bol v systéme zdravotnej starostlivosti vo väzniciach zabezpečený dostatočný počet psychiatrov.

Gestor: MS SR

Spolugestori: MV SR, MZ SR, GP SR, VOP

Anotácia MS SR:

- odporúčanie 10 písm. a)

Na základe Správy pre vládu SR o návšteve SR, ktorú uskutočnil Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (CPT) v dňoch 24. marca až 2. apríla 2009 bola ešte v roku 2013 spracovaná legislatívna zmena, ktorá nadobudla účinnosť 1. januára 2014. Touto zásadnou zmenou sa prehodnocuje prístup k vnútornej diferenciacii odsúdených na doživotie, a to v zmysle princípov Odporúčania (2003) 23 Výboru ministrov Rady Európy o „riadení väzenských služieb osôb odsúdených na doživotie a dlhodobé tresty odňatia slobody“. Možnosť progresívneho umiestnenia odsúdených vykonávajúcich doživotný trest mimo oddielu doživotných trestov, a to po dôkladnom hodnotení plnenia programu zaobchádzania takýmto odsúdeným a jeho postoji k spáchanej trestnej činnosti, vychádza z dvoch základných a previazaných princípov: nesegregačný princíp (ktorý hovorí, že je potrebné zvážiť nesegregovanie odsúdených na doživotie iba na základe ich trestu) a princíp bezpečnosti a ochrany, ktorý vyzýva k dôkladnému zhodnoteniu toho, či odsúdení predstavujú riziko sebapoškodenia, pre ostatných odsúdených, pre osoby pracujúce vo väznici alebo pre vonkajšiu spoločnosť.

Na základe uvedeného nová právna úprava umožňuje umiestniť odsúdeného na doživotný trest umiestniť do diferencιαčnej skupiny „B“ v ústave s maximálnym stupňom strázenia po vykonaní 15 rokov uloženého trestu v oddiele doživotných trestov, resp. po vykonaní ďalších piatich rokov uloženého trestu v diferencιαčnej skupine „B“ do diferencιαčnej skupiny „A“ (uvedené však neplatí u odsúdených na doživotný trest bez možnosti podmienenečného prepustenia).

- odporúčanie 10 písm. b)

Nezávislým orgánom SR, ktorý v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom chráni základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom je v súlade s článkom 151a Ústavy SR verejný ochranca práv. Podľa § 17 zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov pri vybavovaní podnetu je verejný ochranca práv okrem iného oprávnený vstupovať do objektov orgánov verejnej správy (a to aj bez predchádzajúceho ohlásenia); vyžadovať od orgánu verejnej správy, aby mu poskytol potrebné spisy a doklady, ako aj vysvetlenie k veci, ktorej sa podnet týka, a to aj v prípade, ak osobitný predpis obmedzuje právo nahliadať do spisov len pre vymedzený okruh subjektov; klásť otázky zamestnancom orgánu verejnej správy; hovoriť aj bez prítomnosti iných osôb s osobami, ktoré sú zaistené v miestach, kde sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, disciplinárne tresty vojakov, ochranné liečenie, ochranná výchova, ústavné liečenie alebo ústavná výchova a v celách policajného zaistenia.

Od 1. júla 2015 boli vytvorené dva nové nezávislé inštitúty prijímania a preskúmania sťažností od detí a zdravotne postihnutých osôb vyplývajúcich z napĺňania medzinárodných záväzkov - Dohovoru OSN o právach dieťaťa a Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. Komisár pre deti a komisár pre osoby so zdravotným postihnutím majú právo

hovoríť aj bez prítomnosti iných osôb s dieťaťom, resp. osobou so zdravotným postihnutím v miestach, kde sa vykonáva väzba alebo trest odňatia slobody.

- odporúčanie 10 písm. c)

Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (CPT) uskutočnil návštevu SR od 24. septembra do 3. októbra 2013. V správe pre vládu SR „CPT odporúča, aby slovenské orgány zabezpečili pravidelnú prítomnosť psychiatra v ústave Nitra a aby urýchlene obsadili voľné miesto psychiatra v ústave Košice-Šaca.“ Rovnako ako v odpovedi vlády SR na túto správu je potrebné opätovne uviesť, že predpoklady na zabezpečenie odborného zdravotníckeho personálu v každom ústave zboru, v ktorom nie je systemizované miesto služobného psychiatra budú vytvorené – v rámci pripravovaného výnosu MS SR; navrhuje sa zriadenie tzv. konziliárnych vyšetrovní pri všeobecných ambulanciách ústavov, ktoré budú využívané na činnosť niektorých odborných lekárov, vrátane psychiatra. Okrem toho je chceme upozorniť, že Zbor väzenskej a justičnej stráže odporúča CPT zovšeobecniť a v rámci naplňania tohto odporúčania prijal nasledovnú úlohu (termín splnenia 30.06.2015): „V ústavoch, ktoré nemajú systemizované funkčné miesto psychiatra alebo toto miesto nemajú dočasne obsadené, zabezpečiť poskytovanie psychiatrickej starostlivosti formou dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru.“

K dnešnému dňu je táto úloha splnená vo všetkých ústavoch s výnimkou Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody Nitra, kde poskytovanie psychiatrickej starostlivosti zabezpečené spoluprácou so súkromnou psychiatrickou ambulanciou a vyžiadané vyšetrenia u obvinených a odsúdených sú tam vykonávané bez meškania.

Anotácia MZ SR:

- odporúčanie 10 písm. c)

Rezort zdravotníctva zabezpečuje špecializačné štúdium v špecializačnom odbore psychiatria prostredníctvom vzdelávacích ustanovizní, ktoré získali akreditáciu MZ SR pre tento špecializačný odbor. Špecializačné štúdium sa uskutočňuje v súlade s výnosom MZ SR č. 12422/2010 - OL, ktorým sa ustanovujú minimálne štandardy pre špecializačné študijné programy, minimálne štandardy pre certifikačné študijné programy a minimálne štandardy pre študijné programy sústavného vzdelávania a ich štruktúra v znení neskorších predpisov.

Nadmerné používanie sily zo strany predstaviteľov orgánov činných v trestnom konaní vrátane násillia voči Rómom

11. Výbor je znepokojený:

a) Zo správ o prípadoch údajného nadmerného používania sily zo strany predstaviteľov orgánov činných v trestnom konaní a to aj proti mladistvým, väčšinou bezprostredne po zadržaní, ktoré môžu byť pokladané za skutky zlého zaobchádzania alebo mučenia;

b) Nízkym počtom sťažností, trestných stíhaní a odsúdení v takýchto prípadoch;

c) Tým, že vyšetrovania obvinení zo zlého zaobchádzania zo strany policajtov sú vykonávané Sekciou kontroly a inšpekčnej služby Ministerstva vnútra, čo je útvar v rámci tej iste štruktúry, ktorá zamestnáva aj údajných páchatel'ov;

d) Tým, že neboli vznesené žiadne obvinenia proti policajtom, ktorí sa dňa 19. júna 2013 zúčastnili zásahu v rómskej osade Moldava nad Bodvou na východnom Slovensku, ktorý mal za následok zatknutie 15 osôb, s ktorými sa údajne počas zatýkania a následného zadržania zo strany polície veľmi zle zaobchádzalo;

e) Tým, že všetci desiat policajti, ktorí dňa 21. marca 2009 v meste Košice spôsobili ponižujúce fyzické zaobchádzanie šiestim rómskym mladistvým, boli Súdom prvého stupňa - Okresným súdom II v Košiciach dňa 27. februára 2015 zbavení viny, keďže tento Súd odmietol uznať videozáznam inkriminovaného skutku za legálne získaný dôkaz (čl. 2, 12, 13, 14 a 16).

Zmluvná strana by mala:

a) vykonať urýchlené, nestranné, dôkladné a efektívne vyšetrovanie všetkých obvinení z neprimeraného použitia sily, vrátane mučenia a zlého zaobchádzania zo strany orgánov činných v trestnom konaní; a zabezpečiť, aby osoby podozrivé zo spáchania týchto činov boli v priebehu vyšetrovania okamžite suspendované a aby sa zároveň dodržiavala zásada prezumpcie nevinny;

b) poskytnúť výboru informácie o počte prípadov neprimeraného použitia sily zo strany policajných zložiek, ktoré boli vyšetrované, v členení podľa veku, pohlavia, etnického pôvodu alebo štátnej príslušnosti obetí; poskytnúť výboru informácie o počte páchatel'ov, ktorí boli stíhaní za skutky mučenia a zlého zaobchádzania a informácie o trestoch uložených tým, ktorí boli uznaní za vinných;

c) trestne stíhať osoby podozrivé zo spáchania mučenia alebo zlého zaobchádzania, a ak sú uznaní za vinných, udeliť takýmto osobám tresty, ktoré sú primerané vzhľadom na závažnosť ich činov a zabezpečiť, aby bolo obetiam poskytnuté zodpovedajúce odškodnenie;

d) zaistiť, aby trestné činy motivované diskrimináciou boli v trestnom stíhaní prít'azujúcou okolnosťou;

e) zriadiť nezávislý monitorovací a kontrolný mechanizmus, ktorý je v súlade s požiadavkou inštitucionálnej nezávislosti, s cieľom zabrániť konfliktu záujmov pri vyšetrovaní s'ťažností kolegami;

f) zabezpečiť, aby prokurátori a sudcovia boli automaticky upozornení na všetky prípady zlého zaobchádzania a mučenia v policajných celách, a to bez ohľadu na prípadnú absenciu viditeľných zranení, a aby mali k dispozícii videozáznamy všetkých policajných akcií, vrátane výsluchov; a zabezpečiť, aby osoby, ktoré vzniesli nepodložené obvinenie z mučenia alebo zlého zaobchádzania, ako aj svedkovia takéhoto konania boli ochránení pred odvetnými opatreniami;

g) vyhlásiť na najvyššej politickej úrovni, že nebude tolerované neprimerané použitie sily proti osobám, ktoré sú pozbavené slobody orgánmi činnými v trestnom konaní vrátane proti príslušníkom etnických menšín;

h) prijať opatrenia na odstránenie všetkých foriem obťažovania a zlého zaobchádzania zo strany polície počas vyšetrovania a zabezpečiť, aby zamestnanci polície boli školení profesionálnym technikám a medzinárodným normám pre použitie sily a strelných zbraní;

i) pokračovať v náboroch policajtov rómskeho pôvodu a v rozvíjaní funkcií rómskych policajných špecialistov.

Gestor: MV SR

Spolugestori: MS SR, GP SR

Anotácia MV SR: *Vyšetrovateľ Policajného zboru, resp. poverený príslušník Policajného zboru zaradený na odbore inšpekčnej služby úradu inšpekčnej služby sekcie kontroly a inšpekčnej služby MV SR v trestnom konaní postupuje podľa Trestného poriadku. Urýchlené, nestranné, dôkladné a efektívne vyšetrovanie je jednou zo základných zásad trestného konania, ktoré sú definované v ustanovení § 2 Trestného poriadku a orgány činné v trestnom konaní sa v maximálnej miere usilujú o dodržanie týchto zásad pri všetkých trestných veciach, v ktorých vykonávajú trestné konanie.*

Sekcia kontroly a inšpekčnej služby MV SR je odborným útvarom MV SR na úseku kontroly a inšpekčnej služby Policajného zboru a je priamo podriadená ministrovi vnútra SR. Vecne príslušným na vyšetrovanie trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru je úrad inšpekčnej služby sekcie kontroly a inšpekčnej služby MV SR, ktorého činnosť je zo zákona monitorovaná nezávislým ústavným orgánom určeným na dohľad nad dodržiavaním zákonnosti, ktorým je prokuratúra.

Dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor. Každé vydané rozhodnutie vyšetrovateľa Policajného zboru, resp. povereného príslušníka Policajného zboru vo veci samotnej je preskúmateľné príslušnou prokuratúrou. Prokuratúra je podľa Ústavy SR orgánom chrániacim práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb, právnických osôb a štátu. Prokuratúra je zároveň podľa zákona oprávnená rozhodnutie zrušiť, a to aj bez jeho predchádzajúceho napadnutia opravným prostriedkom.

Spoukazom na prezumpciu, že štátne orgány si riadne a dôsledne plnia svoje zákonom stanovené povinnosti, považujeme kontrolu činnosti úradu inšpekčnej služby sekcie kontroly a inšpekčnej služby MV SR zo strany prokuratúry za dostatočný kontrolný mechanizmus s účinnými prostriedkami na nápravu zistených pochybení.

Inštitucionálna nezávislosť úradu inšpekčnej služby sekcie kontroly a inšpekčnej služby MV SR je zabezpečená opatrením ministra vnútra SR, ktorý na základe zákonného splnomocnenia rozhodol, že úrad inšpekčnej služby sekcie kontroly a inšpekčnej služby MV SR je personálne oddelený od ostatných zložiek Policajného zboru a jeho riaditeľ, resp. generálny riaditeľ sekcie kontroly a inšpekčnej služby MV SR, je za plnenie úloh zodpovedný ministrovi vnútra SR.

Zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže SR a Železničnej polície v znení neskorších predpisov v § 46 upravuje dočasné pozbavenie výkonu štátnej služby, pričom je takýto postup obligatórny. Stanovuje, že „policajt sa musí dočasne pozbaviť výkonu štátnej

služby, ak by jeho ďalšie ponechanie vo výkone štátnej služby ohrozovalo dôležitý záujem štátnej služby alebo priebeh objasňovania jeho konania a je dôvodne podozrivý, že a) porušil služobnú povinnosť zvlášť hrubým spôsobom, alebo b) spáchal trestný čin.“

Príslušník Policajného zboru je pri vykonávaní služobnej činnosti povinný dodržiavať etický kódex príslušníka Policajného zboru, ktorý okrem iného príslušníkovi Policajného zboru prikazuje, aby pri výkone služby i mimo služby konal v súlade s Ústavou SR, všeobecne záväznými právnymi predpismi a internými predpismi MV SR, ako aj s Európskym kódexom policajnej etiky a rešpektoval ľudské práva a slobody, aby jeho správanie voči občanom bolo transparentné, prejavovalo slušnosť, rešpekt, taktosť a ohľaduplnosť voči všetkým osobám bez rozdielu. Taktiež, aby nepoužíval násilie, donucovacie prostriedky používal iba za podmienok a spôsobom stanoveným zákonom.

Do základných práv a slobôd osôb možno zasahovať v prípadoch dovolených zákonom len v miere nevyhnutnej na dosiahnutie účelu trestného konania, pričom treba rešpektovať dôstojnosť osôb a ich súkromie. Príslušníci Policajného zboru sú oprávnení použiť donucovacie prostriedky, konkrétne strelnú zbraň iba za podmienok upravených v zákone o Policajnom zbore. Z predmetných ustanovení sú pravidelne školení teoreticky, ako aj na praktických cvičeniach z rôznych techník použitia strelnej zbrane a sebaobrany.

Podľa zákona o Policajnom zbore môže osoba umiestnená v cele policajného zaistenia podávať návrhy, podnety a sťažnosti. Každá osoba umiestnená v cele policajného zaistenia, ktorá sa domnieva, že v cele policajného zaistenia dochádza k mučeniu alebo zlému zaobchádzaniu voči jeho osobe, má právo postupovať podľa citovaného zákona. Dozor nad dodržiavaním zákonnosti pri umiestňovaní a pobyte osôb v cele policajného zaistenia vykonáva prokurátor.

Policajný zbor pri zhromažďovaní a uchovávaní štatistických údajov neeviduje etnický pôvod alebo štátnu príslušnosť obetí mučenia a zlého zaobchádzania a to z dôvodu rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon).

Úloha súvisiaca s náborom policajtov rómskeho pôvodu sa plní priebežne. Je tiež zakotvená v Ročnom pláne hlavných úloh Prezídia Policajného zboru na rok 2015, na základe ktorého majú riaditelia krajských riaditeľstiev Policajného zboru „tipovať“ v rámci výkonu služby Policajného zboru vhodných kandidátov z radov rómskej komunity pre vstup do Policajného zboru a po úspešnom absolvovaní výberového konania a základnej policajnej prípravy využívať ich schopnosti predovšetkým v prostredí rómskej komunity.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity bude naďalej spolupracovať s MV SR pri plnení odporúčaní uvedených v písmene a), c), h) a i).

Nedobrovoľná sterilizácia rómskych žien

12. Výbor je znepokojený správami o sterilizácii rómskych žien bez slobodného a informovaného súhlasu a o ťažkostiach obetí dosiahnuť odškodnenie (čl. 2, 14 a 16).

Výbor odporúča, aby zmluvná strana okamžite, nestranne a efektívne vyšetrila všetky obvinenia z nedobrovoľnej sterilizácie rómskych žien a poskytla obetiam spravodlivé a primerané odškodnenie. Zdravotnícky personál, ktorý vykonal sterilizáciu bez slobodného, plného a informovaného súhlasu, by mal byť trestne zodpovedný, stíhaný a

trešaný. Zdravotníci by tiež mali byť vyškolení o vhodných prostriedkoch, ako získať slobodný a informovaný súhlas od žien, ktoré podstupujú sterilizáciu, a všetky písomné materiály týkajúce sa sterilizácie by mali byť preložené do rómskeho jazyka a do ďalších príslušných jazykov.

Gestor: MZ SR

Spolugestori: MS SR, MV SR

Anotácia MZ SR: V snahe podporiť a zabezpečiť čo najväčšiu zrozumiteľnosť informovaného súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby MZ SR vypracovalo všeobecne záväzný právny predpis, ktorým je vyhláška č. 56/2014 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o poučení, ktoré predchádza informovanému súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby a vzory informovaného súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby v štátnom jazyku a v jazykoch národnostných menšín vrátane rómskeho jazyka. Zároveň platí, že poskytovatelia zdravotnej starostlivosti sú povinní dodržiavať povinnosti, ktoré im ustanovuje zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, medzi ktoré patrí aj povinnosť poskytovateľov a zdravotníckych pracovníkov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti dodržiavať právne predpisy. Za porušenie tejto povinnosti možno poskytovateľovi, ako aj zdravotníckemu pracovníkovi uložiť pokutu.

Ako príklad praktickej aplikácie, dodržiavania predmetnej vyhlášky č. 56/2014 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o poučení, ktoré predchádza informovanému súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby a vzory informovaného súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby v štátnom jazyku a v jazykoch národnostných menšín zdravotníckymi pracovníkmi uvádzame postup nemocnice FNsP J. A Reimana Prešov, ktorá je lokalizovaná v regióne s najvyššou koncentráciou a osídlením obyvateľov rómskeho pôvodu. Riaditeľstvo príslušnej nemocnice informovalo písomne vedúcich zamestnancov príslušných oddelení o predmetnej vyhláške, ktorá nadobudla účinnosť dňa 1. apríla 2014. Informácia obsahovala upozornenie na povinnosť preukázateľne informovať príslušných podriadených zdravotníckych pracovníkov. Písomné doklady o oboznámení sa zamestnancov s predmetnou vyhláškou sú uložené na oddeleniach. FNsP J. A Reimana Prešov súčasne zapracovala do svojho Integrovaného systému riadenia (ISR) vzory tlačív vrátane jazykových mutácií tak, že tieto sú prístupné zamestnancom na webovom sídle nemocnice od termínu účinnosti vyhlášky.

Vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v problematike sterilizácie prebieha systematicky aj v rámci prípravy na výkon príslušných zdravotníckych povolání (pregraduálne vzdelávanie) ako aj ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v príslušných špecializačných študijných programoch.

Od účinnosti vyhlášky MZ SR neobdržalo žiadny podnet, žiadosť, ktorá by sa týkala prešetrenia úkonu sterilizácie.

Anotácia MV SR a MS SR: V súvislosti s podnetmi podanými na MV SR pre údajné násilné sterilizácie rómskych žien konal špecializovaný tím so sídlom na Krajskom riaditeľstve Policajného zboru v Žiline, pričom v predmetnej veci bolo vykonané trestné stíhanie pre trestný čin genocídy. Vykonaným vyšetrovaním boli zhromaždené všetky dosiahnuteľné dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu veci a objasnenie skutočností významných pre

rozhodnutie. Z výsledkov vykonaného vyšetovania vyplynulo, že neboli zistené násilné sterilizácie ako ani ďalšie útoky na reprodukčnú slobodu Rómov v SR a ani jedna sterilizácia nebola vykonaná s úmyslom zabrániť rodeniu detí v etnickej skupine Rómov. Keďže vykonaným vyšetovaním bolo zistené, že tento skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci, trestné stíhanie bolo zastavené.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať na správu Komiséra Rady Európy pre ľudské práva z 29.3. 2006, v ktorej sa uvádza:

„33. Tvrdenia o násilných a nútených sterilizáciách žien rómskeho pôvodu na Slovensku boli posudzované ako možné závažné porušenie ľudských práv, a preto boli vládou SR brané veľmi vážne. Značné úsilie bolo vynaložené na ich dôkladné preskúmanie. Nad rámec trestného vyšetovania bola zriadená odborná lekárska inšpekcia z inštitúcií poskytujúcich zdravotnú starostlivosť a bol vyžiadaný znalecký posudok Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Nebolo potvrdené, že vláda SR podporovala organizovanú diskriminačnú sterilizačnú politiku. Vláda prijala legislatívne a praktické opatrenia za účelom odstránenia administratívnych nedostatkov zistených počas vyšetovania a za účelom predchádzania výskytu podobných situácií v budúcnosti.“

Účinnosť súdneho systému a dĺžka súdnych konaní

13. Výbor je znepokojený nedostatkom účinnosti súdneho systému, vrátane pomalosti v súdnych konaniach, ktoré majú za následok nevybavené prípady. Ide o znepokojenie najmä vo vzťahu k trestným konaniam, ktoré zahŕňajú prípady neprimeraného použitia sily a zneužívania moci zo strany predstaviteľov orgánov činných v trestnom konaní, ktoré viedli k oslobodzujúcim rozsudkom, ktoré boli následne zrušené vyššou súdnou inštanciou a niekoľko rokov čakali na prerokovanie pred nižšími súdmi, ako napríklad v prípade z Košíc (čl. 2, 12, 13 a 16).

Zmluvná strana by mala zlepšiť fungovanie súdneho systému s cieľom zvýšiť rýchlosť a efektívnosť súdneho konania, najmä pokiaľ ide o trestné súdnictvo, a znížiť počet nevybavených prípadov na súdoch;

Gestor: MS SR

Anotácia MS SR: V roku 2013 bola prijatá Konceptia stabilizácie a modernizácie súdnictva (ďalej len „konceptia“) bola vypracovaná na základe Programového vyhlásenia vlády SR a Plánu práce vlády SR na rok 2013.

Konceptia predstavuje strategický dokument, ktorého hlavným cieľom je definovať základné opatrenia krátkodobej, strednodobej a dlhodobej povahy, ku ktorým sa hlási vláda SR v snahe o vytvorenie podmienok potrebných pre riadne fungovanie súdnictva v SR, ktoré je predpokladom pre napĺňanie práva každého na nezávislý a nestranný súd. Posledným podobným dokumentom, ktorý bol v SR schválený vládou SR je Konceptia stabilizácie súdnictva z r. 2001 (schválená uznesením vlády SR č. 375/2001).

MS SR už realizovalo krátkodobé opatrenia a niektoré strednodobé opatrenia, najmä vzdelávanie zamestnancov rezortu spravodlivosti, zavedenie Spoločného systému hodnotenia kvality (model CAF).

Realizácia programového vyhlásenia vlády SR sa týka navrhnutia riešení na odstránení pretrvávajúcich aplikačných nedostatkov Trestného zákona a Trestného poriadku, obmedzenia obštrukcií zo strany obvinených, zabezpečenia plynulosti a dôstojnosti súdneho konania a eliminovaní prietahov v súdnych konaniach.

Domáce násilie

14. Výbor berie na vedomie kroky, ktoré zmluvná strana urobila, aby zabránil násiliu na ženách a domácejmu násiliu, ale je znepokojený tým, že domáce násilie nie je samostatným trestným činom v Trestnom zákone. Výbor je tiež znepokojený z rozšíreného výskytu násilia na ženách v účastníckom štáte a z nízkeho počtu sťažností v tomto smere, ako aj nízkeho počtu vyšetrovaní a trestných stíhaní (čl. 2, 12, 13, 14 a 16).

Výbor zmluvnej strane odporúča:

- a) Definovať a zaviesť do Trestného zákona domáce násilie, vrátane sexuálneho násilia a znásilnenia v manželstve, ako konkrétne trestné činy s primeranými sankciami;**
- b) Zabezpečiť účinnú implementáciu Národného akčného plánu pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách na roky 2014-2019 a pravidelne vyhodnocovať jeho výsledky;**
- c) Zabezpečiť efektívne fungovanie bezplatnej, štátom financovanej, nonstop Národnej linky pre ženy zažívajúce násilie;**
- d) Vytvoriť efektívny a nezávislý mechanizmus podávania sťažností pre obe domáceho násilia;**
- e) Zabezpečiť, aby všetky obvinenia z domáceho násilia, vrátane sexuálneho násilia a násilia páchaného na deťoch boli zaznamenané políciou a aby všetky obvinenia z domáceho násilia boli rýchlo, nestranne a efektívne vyšetrené a aby boli páchatelia trestne stíhaní a potrestaní;**
- f) Zabezpečiť, aby obe domáceho násilia mali úžitok z ochrany, vrátane ochranného príkazu a aby mali prístup k zdravotníckym a právnym službám, vrátane poradenstva a aby mali prístup k bezpečnému a adekvátne financovanému ubytovaniu a odškodneniu, vrátane rehabilitácie.**

Gestor: MPSVR SR

Spolugestori: MV SR, MS SR, MZ SR, GP SR

Anotácia MPSVR SR: V právnom poriadku SR zatiaľ absentuje zákonná definícia domáceho násilia (resp. osobitný zákon o domácom násilí - *lex specialis*). Domáce násilie je však už v súčasnosti zahrnuté v ustanoveniach osobitnej časti Trestného zákona, aj keď sa takto *expressis verbis* (explicitne) nenazýva. Trestné činy, ktoré spadajú do prípadov domáceho násilia, sú zahrnuté predovšetkým v ustanoveniach platného Trestného zákona (§ 208 - *Týranie blízkej a zverenej osoby*). Definícia tohto trestného činu (§ 208) je špeciálne zameraná na stíhanie a trestanie protiprávnych konaní patriacich pod typické prípady

domáceho násilia, tak ako je definované na medzinárodnej úrovni. Právny výklad tohto trestného činu sa vzťahuje na všetky typické situácie domáceho násilia v súlade s medzinárodnými štandardmi vrátane zásady, že sa nevyžaduje žiadny právny vzťah medzi osobami. Osobitnými skutkovými podstatami sú upravené a sankcionované vražda (§ 145), zabitie (§ 147), usmrtenie (§ 149), účasť na samovražde (§ 154), ako aj nebezpečné prenasledovanie (§ 360a), znásilnenie (§ 199), sexuálne násilie (§ 200). Pokiaľ ide o stíhanie a trestanie znásilnenia v manželstve, ustanovenia základnej skutkovej podstaty v § 199 (Znásilnenie) sa vzťahujú aj na tento konkrétny prípad. Obeťou trestného činu znásilnenia (na rozdiel trestného činu sexuálneho násilia) môže byť len žena (páchateľom tohto trestného činu môže byť len muž) bez ohľadu na jej rodinný stav (slobodná, vydatá, rozvedená, vdova).

Vláda SR schválila Národný akčný plán pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách na roky 2014-2019 (NAP) na svojom zasadnutí 18. decembra 2013 a MPSVR SR je v súčinnosti s ďalšími relevantnými orgánmi štátnej správy zodpovedné za jeho implementáciu. NAP predkladá systémové ukotvenie riešenia podpory obetiam násilia na ženách a domáceho násilia prostredníctvom determinácie siedmich operačných cieľov a navrhovaných 63 úloh na ich dosiahnutie. Zároveň NAP definuje zodpovedné inštitúcie, stanovuje indikátory pre hodnotenie plnenia, termíny plnenia ako aj zdroje financovania pri všetkých jednotlivých úlohách. Plnenie NAPu bude priebežne monitorovať a vyhodnocovať Výbor pre rodovú rovnosť Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Rovnako na implementácii jednotlivých úloh ako aj na monitorovaní implementácie NAPu bude spolupracovať Expertná skupina na prevenciu a elimináciu násilia na ženách a v rodinách pri Rade vlády pre prevenciu kriminality v spolupráci s Odborom rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR. Vyhodnocovanie implementácie NAPu vrátane stavu plnenia jednotlivých úloh s ohľadom na vopred stanovené indikátory sa bude uskutočňovať v ročných intervaloch.

Národná bezplatná non-stop linka pre ženy zažívajúce násilie je dôverným a bezpečným priestorom pre ženy, ktoré sú ohrozené alebo zažívajú násilie. Poradkyne na linke poskytujú krízovú pomoc a všetky potrebné informácie. Pripravené sú hovoriť o všetkých druhoch násilia, s ktorými sa ženy vo svojich životoch stretávajú. Spolu s volajúcou ženou sa snažia minimalizovať riziko, ktorému je v násilnom vzťahu vystavená. Informácie, ktoré volajúca žena poskytne, sú absolútne dôverné. Linka sa realizuje v rámci národného projektu Prevencia a eliminácia násilia na ženách, ktorý implementuje Inštitút pre výskum práce a rodiny. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu v rámci OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Odborným garantom a iniciátorom je MPSVR SR. Udržateľnosť linky je zabezpečená v rámci rôznych verejných finančných schém. Linka bola spustená v marci 2015. Celkovo za obdobie od apríla do augusta pracovníčky linky odpovedali na 2093 telefonátov, z čoho 1886 predstavujú telefonáty od klientok. Za predmetné obdobie každý mesiac pribudlo v priemere 49 nových klientok. Priemerný celkový počet volaní na linku za obdobie od apríla do augusta predstavuje 647,4 volaní za mesiac a priemerný počet zdvihnutých hovorov za to isté obdobie predstavuje 418,6 za mesiac.

Ustanovenia Trestného zákona zabezpečujú obetiam prístup k právnej pomoci prostredníctvom povinnosti orgánov činných v trestnom konaní informovať. Platná legislatíva rovnako zabezpečuje právo obeť v materiálnej núdzi na bezplatné právne poradenstvo prostredníctvom Centier právnej pomoci na základe zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi) v znení neskorších predpisov.

Dva národné projekty - Prevencia a eliminácia násilia na ženách (PPEN1) a Podpora prevencie a eliminácie násilia na ženách (PPEN2), podporené prostredníctvom Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia boli spustené v roku 2014. Predmetné projekty sa zaoberajú špecificky inštitucionálnou podporou obetí násilia na ženách a domáceho násilia. Cieľom PPEN1 je zriadiť nové bývanie ako aj podporiť špecializované služby pre ženy ako aj zabezpečiť ich dostupnosť vo všetkých regiónoch Slovenska.

V rámci podpory z Nórskeho finančného mechanizmu bude v priebehu roka otvorených sedem nových ubytovacích zariadení na území SR v rôznych regiónoch. Po ich otvorení bude mať SR k dispozícii 170 rodinných miest. Na základe štatistik je odporúčanie Rady Európy vytvoriť 225 miest na území SR, k čomu sa aj prostredníctvom vytvárania nových miest SR približuje.

Ustanovenia Trestného zákona zabezpečujú obetiam prístup k právnej pomoci prostredníctvom povinnosti orgánov činných v trestnom konaní informovať. Platná legislatíva rovnako zabezpečuje právo obete v materiálnej núdzi na bezplatné právne poradenstvo prostredníctvom Centier právnej pomoci na základe zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v znení neskorších predpisov.

Anotácia MV SR:

K písm. d) vytvoriť účinný a nezávislý mechanizmus podávania oznámení pre obe domáceho násilia

Úlohou Policajného zboru je účinne zasiahnuť a poskytnúť ochranu obeti domáceho násilia. Príslušníci Policajného zboru sú povinní prijať oznámenie a konať v najlepšom záujme obete. Oznámenie môže podať nielen obeť, ale aj iný oznamovateľ, napr. svedok, sused, či páchatel.

K písm. e) zabezpečenie evidovania všetkých obvinení z domáceho násilia

Údaje o trestných činoch, o páchateloch a obetiach trestných činov sú evidované v systéme Evidenčno-štatistický systém kriminality. Predmetom spracovávaných informácií sú aj údaje o trestných činoch súvisiacich s násilím na ženách, deťoch a trestných činoch súvisiacich s domácim násilím.

Anotácia MS SR: *MS SR pripravilo ostatnú novelu OSP (zákon č. 73/2015 s účinnosťou od 1. mája 2015), ktorá zaviedla osobitný druh konania tzv. konanie o niektorých otázkach ochranných opatrení.*

Okrem toho Čl. IV zákona č. 73/2015 Z. z. bola doplnená v platnom Trestnom zákone (č. 300/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov) skutková podstata trestného činu „Marenia výkonu úradného rozhodnutia“ (zmarenie zákazu alebo obmedzenia kontaktu, vstupu alebo priblíženia sa vydané a osvedčené podľa osobitného predpisu alebo vydané na základe rozhodnutia súdu v občianskom súdnom konaní). MS SR taktiež pripravuje materiál Návrh na ratifikáciu tzv. Istanbulskeho dohovoru.

MS SR taktiež pripravilo a predložilo návrh nového zákona o európskom ochrannom príkaze v trestných veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý bol schválený vládou SR dňa 1. júla 2015 (uznesením vlády SR č. 392 z 1. júla 2015). Uznaním európskeho ochranného príkazu dochádza k akceptácii existencie a platnosti ochranného opatrenia

prijatého v inom členskom štáte EÚ a následnému poskytnutiu obdobnej ochrany dotknutej osobe v súlade s vnútroštátnym právom daného členského štátu. Návrhom zákona sa vykonáva úplná transpozícia smernice 2011/99/EÚ.

V civilnom konaní projekt Elektronického systému monitoringu osôb (ESMO) umožní efektívnu kontrolu dodržiavania súdom nariadených predbežných opatrení (najmä vykázania násilnej osoby z obydlija a zákazu priblíženia sa násilnej osoby k obeti). Podrobnosti o technických prostriedkoch a podmienkach ich použitia pri kontrole výkonu niektorých rozhodnutí upravuje zákon č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Anotácia MZ SR k písm. f): Národná legislatívna úprava (Zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) vyhradzuje právo na poskytovanie zdravotnej starostlivosti každému. Právo na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti vrátane cezhraničnej zdravotnej starostlivosti sa zaručuje rovnako každému v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v zdravotnej starostlivosti a pri poskytovaní tovarov a služieb ustanovenou osobitným predpisom. V súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa zakazuje diskriminácia aj z dôvodov pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, štátnej príslušnosti, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmysľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, zdravotného postihnutia, veku, majetku, rodu alebo iného postavenia. Každý je povinný poskytnúť alebo sprostredkovať nevyhnutnú pomoc každej osobe, ktorá je v nebezpečenstve smrti alebo javí známky závažnej poruchy zdravia, ak tým závažným spôsobom neohrozí svoj život alebo zdravie.

Každý, kto bol resp. je obeťou domáceho násillia má právo a prístup k zdravotnej starostlivosti. Postup zdravotníckych pracovníkov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti žene ohrozenej násillím upravuje odborné usmernenie MZ SR č. 55/2008 zo dňa 5. novembra 2008 a postup zdravotníckych pracovníkov pri ohrození seniorov násillím upravuje odborné usmernenie č. 8/2015 zo dňa 1. júla 2015.

Anotácia GP SR: Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (GP SR) vytvorila v mesiaci marec 2015 pre obe domáceho násillia a násillia páchaného na deťoch bezplatnú linku pre týrané ženy a deti. Na uvedenej linke môže týraná osoba zanechať hlasovú správu so skutočnosťami nasvedčujúcimi spáchaniu trestného činu, ktorá je následne vyhodnotená a postúpená na prijatie ďalších opatrení príslušnej krajskej prokuratúre. Podnety sú vedené v osobitnej evidencii na trestnom odbore GP SR. Trestným činom spáchaných na deťoch a násilliu v rodinách je venovaná osobitná pozornosť a prokurátori postupujú podľa Pokynu generálneho prokurátora SR por. č. 1/2013 o zriadení špecializácie prokurátorov na trestnú činnosť mladistvých a maloletých, trestné činy spáchané na deťoch a násillie v rodinách.

Obchodovanie s ľuďmi

15. Hoci výbor víta zmeny v legislatíve, ktorými sa mení definícia obchodovania s ľuďmi, a zahŕňa nové formy trestného konania, je znepokojený tým, že zmluvná strana je stále krajinou pôvodu, tranzitu a určenia pre obchodovanie s ľuďmi, najmä pre prácu, sexuálne zneužívanie a nútené žobranie. Výbor je tiež znepokojený nad veľmi miernymi alebo podmienenými trestami pre páchatel'ov obchodovania s ľuďmi (čl. 2, 10, 12, 13, 14 a 16).

Zmluvná strana by mala:

- a) **Dôrazne vykonávať medzinárodné a vnútroštátne právne predpisy proti obchodovaniu s ľuďmi, vyčleniť dostatok finančných prostriedkov na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a vykonávať národné preventívne kampane o trestnoprávnej povahe takýchto skutkov;**
- b) **Prijať účinné opatrenia na prevenciu a odstránenie obchodovania s ľuďmi, vrátane poskytovania špecializovanej odbornej prípravy pre verejných činiteľov na identifikáciu obetí a na vyšetrovanie, stíhanie a postihovanie páchateľov;**
- c) **Zabezpečiť účinné vykonávanie Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018 a nepretržité fungovanie Národnej horúcej linky pre ochranu obetí obchodovania s ľuďmi;**
- d) **Okamžite, efektívne a nestranne preskúmať trestné činy obchodovania s ľuďmi a s tým súvisiace praktiky; stíhať a trestať páchateľov podľa závažnosti trestného činu;**
- e) **Zvýšiť ochranu pre obeť obchodovania s ľuďmi a poskytovať im odškodnenie, vrátane právnej, lekárskej a psychologickej pomoci a rehabilitácie, rovnako ako aj poskytovať adekvátne ubytovanie a pomoc pri ohlasovaní prípadov obchodovania s ľuďmi na polícii;**
- f) **Posilniť medzinárodnú spoluprácu pokiaľ ide o prevenciu a trestanie za obchodovanie s ľuďmi; a zabrániť návratu obchodovaných osôb do ich krajiny pôvodu, keďže existujú podstatné dôvody domnievať sa, že by takýmto osobám hrozilo mučenie;**
- g) **Poskytnúť výboru komplexne členené údaje o počte vyšetrovaní, stíhaní a odsúdení páchateľov obchodovania s ľuďmi a o poskytovaní účinného odškodnenia obetí.**

Gestor: MV SR

Anotácia MV SR:

Na základe smernice Rady 2004/81/ES z 29. apríla 2004 o povoleniach na trvalý pobyt vydávaných štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sú obeťami nezákonného obchodovania s ľuďmi alebo ktorí boli predmetom konania umožňujúceho nelegálne prisťahovalectvo a ktorí spolupracovali s príslušnými orgánmi, transponovanej do právneho poriadku SR s účinnosťou od roku 2007, SR udeľuje štátnym príslušníkom tretích krajín, na ktorých sa predmetná smernica vzťahuje, tolerovaný pobyt podľa príslušných ustanovení zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“).

SR poskytuje týmto osobám obdobie najviac 90 dní, počas ktorých sa štátny príslušník tretej krajiny, ktorý je obeťou obchodovania s ľuďmi a má najmenej 18 rokov, rozhodne, či bude spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní pri objasňovaní trestného činu súvisiaceho s obchodovaním s ľuďmi; túto lehotu možno na žiadosť osoby poverenej MV SR (národný koordinátor) predĺžiť o 30 dní. Po skončení uvedeného obdobia je obeť obchodovania s ľuďmi udelený tolerovaný pobyt najmenej na 180 dní, pričom táto lehota sa môže predĺžiť, a to aj opakovane, ak je prítomnosť danej osoby v SR nevyhnutná na účely trestného konania.

Dĺžka pobytu cudzinca, ktorý je obeťou obchodovania s ľuďmi závisí od nevyhnutnosti jeho prítomnosti v SR na účely trestného konania a od jeho rozhodnutia (ochoty), či bude spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní pri objasňovaní trestného činu súvisiaceho s obchodovaním s ľuďmi. Počas tejto doby sa obeť obchodovania môže zamestnať a vykonávať zárobkovú činnosť.

Pokiaľ sa preukáže, že žiadateľ o udelenie tohto pobytu neprerušil alebo obnovil z vlastnej vôle kontakty s osobami podozrivými zo spáchania trestného činu súvisiaceho s obchodovaním s ľuďmi, tolerovaný pobyt mu nebude udelený, príp. bude už udelený tolerovaný pobyt zrušený.

Pokiaľ tieto osoby nemajú finančné prostriedky na úhradu právnych služieb v SR, platná legislatíva SR im umožňuje prístup k bezplatnej právnej pomoci, príp. za čiastočnú úhradu, prostredníctvom štátnej rozpočtovej organizácie – Centra právnej pomoci.

MV SR zabezpečuje obeti obchodovania, ktorej bol udelený tolerovaný pobyt, primerané ubytovanie, ak si ho nemôže zabezpečiť sama.

Po udelení tolerovaného pobytu je obeť obchodovania informovaná orgánom činným v trestnom konaní alebo osobou poverenou MV SR o prípadných programoch alebo projektoch, ktorých cieľom je umožniť jej začlenenie do spoločnosti počas trvania tolerovaného pobytu.

Súčasná legislatíva však umožňuje štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sú obeťami obchodovania s ľuďmi a majú udelený tolerovaný pobyt podľa § 58 ods. 2 písm. c) zákona o pobyte cudzincov, požiadať aj o iný druh pobytu na území SR (napríklad o prechodný pobyt) po splnení podmienok stanovených zákonom o pobyte cudzincov pre konkrétny druh a účel pobytu. V prípade, ak obeť obchodovania s ľuďmi s udeleným tolerovaným pobytom získala iný pobyt podľa tohto zákona, tolerovaný pobyt jej po splnení zákonom stanovených podmienok zanikne.

Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru efektívne preskúmava trestné činy obchodovania s ľuďmi a s tým súvisiace praktiky, čo sa odzrkadľuje aj na zvýšenej počte odhaľovaných a vyšetrovaných prípadov oproti minulým rokom. Aktuálna štatistika uvádza, že k 29. októbru 2015 bolo v 16 prípadoch začaté trestné stíhanie a v 8 prípadoch vznesené obvinenie. Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru veľmi intenzívne využíva dostupné možnosti medzinárodnej spolupráce, či už cestou Europolu, ktorý vo svojich oficiálnych štatistikách uvádza, že oproti predchádzajúcim rokom výrazne stúpol počet príspevkov do analytických pracovných súborov, ako aj počet operatívnych pracovných stretnutí ku konkrétnym prípadom. Výrazným úspechom bolo založenie a práca spoločného vyšetrovacieho tímu k operácii Svanetia v spolupráci s Metropolitnou políciou v Londýne. Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru intenzívne využíva aj ďalšie možnosti medzinárodnej spolupráce, cestou Interpolu a policajných pridencov akreditovaných v zahraničí a v SR. Prípadoch, v ktorých existujú podstatné dôvody domnievať sa, že by obetiam hrozilo mučenie, je venovaná zvýšená pozornosť, pričom sa striktnie dbá na dodržiavanie ľudských práv.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity bude naďalej spolupracovať s MV SR pri realizácii preventívnych opatrení a zabezpečení ochrany práv obeti žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách v rámci konaní kvalifikovaných § 179 Trestného zákona.

Národná inštitúcia pre ľudské práva

16. Výbor je znepokojený tým, že Slovenské národné stredisko pre ľudské práva nemá dostatočne široký mandát. Je tiež znepokojený netransparentnosťou výberových konaní, nedostatkom rozmanitosti jeho zamestnancov, ako aj nedostatočnou imunitou a nezávislosťou.

Výbor odporúča, aby zmluvná strana pozmenila príslušné právne predpisy s cieľom posilniť mandát a nezávislosť Slovenského národného strediska pre ľudské práva, ktoré by sa tým dostalo do plného súladu s Parížskymi princípmi, a podniknúť kroky na zabezpečenie poskytovania dostatočných finančných a ľudských zdrojov, aby stredisko mohlo vykonávať svoj mandát nezávisle a efektívne.

Gestor: MS SR

Anotácia MS SR: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej len „stredisko“) ako nezávislá národná ľudskoprávna inštitúcia je zriadená zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov. Úlohy strediska sú vymedzené zákonom, pričom o.i. je oprávnené zastupovať účastníka v konaní súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania. Činnosť strediska je financovaná z dotácií zo štátneho rozpočtu a z darov od tuzemských a zahraničných fyzických a právnických osôb. SR si uvedomuje potrebu navýšenia zdrojov na zlepšenie inštitucionálneho zabezpečenia ochrany a podpory ľudských práv. Za súčasných rozpočtových podmienok však nie je takýto krok možný.

Jedným zo zámerov reformy strediska z roku 2012 bolo inštitucionálne zabezpečenie a vytvorenie nezávislého mechanizmu verejnej ochrany práv detí a osôb so zdravotným postihnutím implementujúc záväzky vyplývajúce z Dohovoru o právach dieťaťa a z Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím. V týchto oblastiach sa však pristúpilo k zriadeniu osobitného Úradu komisára pre deti a Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím zákonom s účinnosťou od 1. septembra 2015. Ide o opatrenie so značnými finančnými implikáciami.

Po uplynutí akreditačného statusu strediska v marci 2012 prebiehali odborné konzultácie medzi strediskom a Úradom vysokého komisára OSN pre ľudské práva (OHCHR). Cieľom bolo znovuzískanie statusu, ako aj spolupráca pri príprave novely zákona o stredisku. Ako uvádza stredisko, uvedomujúc si náročnosť legislatívneho procesu potrebného na zmenu zákona a požiadavky fungovať podľa novelizovaného zákona jeden rok pred predložením žiadosti o akreditáciu, stredisko zaslalo OHCHR v lete 2013 potrebnú dokumentáciu, aby sa akreditovalo ešte pred novelou zákona, ktorá predpokladá dlhodobý proces.

V marci 2014 bola stredisku v zmysle Parížskych princíпов obnovená akreditácia so statusom B. V súčasnosti vláda SR pripravuje novela zákona o stredisku s cieľom zvýšiť efektívnosť plnenia jeho mandátu. Stredisko sa doposiaľ zúčastnilo niekoľkých kôl rokovaní a aktívne participuje na príprave novely zákona. Výsledkom doterajších rokovaní bola zhoda na potrebe zavedenia verejného výberového konania na pozíciu riaditeľa strediska, ktorý je v súčasnosti volený správnu radou strediska. Rokovania so strediskom prebiehajú naďalej v súvislosti s reformou správnej rady, najmä zvýšenia zastúpenia mimovládneho sektora v rade.

Zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia („non-refoulement“) a využívanie diplomatických záruk

17. Výbor je znepokojený tým, že zmluvná strana úplne neuplatňuje svoje povinnosti podľa článku 3 Dohovoru, pokiaľ ide o dodržiavanie zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia. Je tiež znepokojený tým, že zmluvná strana prijala diplomatické záruky vo vzťahu k vydaniu osôb z jeho územia do štátov, kde by mohol byť ohrozený život alebo osobná integrita takýchto osôb, vrátane prípadu pána Anzora Chentieva. (čl. 3 a 16)

Výbor zmluvnej strane odporúča:

a) Zabezpečiť, že je plne v súlade so svojimi záväzkami podľa článku 3 Dohovoru a že jednotlivci v rámci jurisdikcie zmluvnej strany dostávajú zodpovedajúcu pozornosť zo strany príslušných orgánov a že je im garantované spravodlivé zaobchádzanie vo všetkých štádiách konania, vrátane možnosti pre efektívne a nestranné hodnotenie pomocou nezávislého rozhodovacieho mechanizmu o vyhostení, vrátení alebo vydaní osôb, s odkladným účinkom;

b) Splniť zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia a zaručiť právo odvolať sa proti príkazu na vydanie, ak existujú závažné dôvody domnievať sa, že by takáto osoba mohla byť v nebezpečenstve, že bude vystavená mučeniu;

c) Odmietnuť prijať diplomatické záruky vo vzťahu k vydaniu osôb z jeho územia do štátov, ak by tieto osoby boli v nebezpečenstve, že budú vystavené mučeniu, pretože také záruky sa nemôžu stať nástrojom pre zmenu a určenie možného porušenia rozhodnutia podľa článku 3 Dohovoru.

Gestor: MV SR

Spolugestor: MS SR

Anotácia MV SR: Platná legislatívna úprava administratívneho vyhostenia cudzincov poskytuje v súčasnosti dostatočnú záruku dodržiavania zásady non-refoulement zo strany SR. Ochrana poskytovaná vyhostovaným cudzincom zákonom č. 404/2011 Z. z. zákon o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o pobyte cudzincov“) je dostatočná a spĺňa štandardy uvedené v čl. 13 (Právo na účinný opravný prostriedok) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) v spojení s čl. 3 Dohovoru (Zákaz mučenia).

Ustanovenia tohto zákona upravujúce vyhostovanie štátnych príslušníkov tretích krajín sú konformné so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (ďalej len „návratová smernica“). Podľa čl. 24 preambuly návratovej smernice, táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznávané najmä Chartou základných práv Európskej únie. SR dosiahla plnú transpozíciu návratovej smernice.

Čl. 3 Dohovoru ako aj čl. 4 Charty základných práv Európskej únie sú premietnuté v zákone o pobyte cudzincov - § 81 Prekážky administratívneho vyhostenia. Vo vzťahu k prekážkam administratívneho vyhostenia štátneho príslušníka tretej krajiny zároveň

uvádzame, že pokiaľ tieto prekážky nastanú, výkon rozhodnutia o administratívnom vyhostení sa odloží a rozhodnutie o administratívnom vyhostení sa vykoná až po odpadnutí týchto prekážok. Obdobne sa postupuje v prípade, ak cudzinec podá žiadosť o udelenie azylu po nadobudnutí vykonateľnosti rozhodnutia o jeho administratívnom vyhostení, kedy sa rozhodnutie o administratívnom vyhostení nevykoná a to až do rozhodnutia o jeho žiadosti o udelenie azylu.

Cudzinec tiež disponuje možnosťou podať žalobu proti rozhodnutiu o administratívnom vyhostení na vnútroštátny súd a spolu so žalobou môže požiadať o odklad vykonateľnosti rozhodnutia, pričom predseda senátu môže uznesením odložiť výkon rozhodnutia. V takom prípade rozhodnutie o administratívnom vyhostení nebude vykonané až do doby, kým súd nerozhodne o žalobe. Obdobný postup sa aplikuje aj v prípade konania o porušení článkov Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, za predpokladu, že Európsky súd pre ľudské práva svojim predbežným opatrením odloží vykonateľnosť rozhodnutia o administratívnom vyhostení.

Dotknuté ustanovenia zákona o pobyte cudzincov poskytujú dostatočnú záruku, že cudzinec nebude administratívne vyhostený do krajiny, ktorá predstavuje hrozbu smerujúcu k jeho životu alebo slobodám, pokiaľ sa tieto hrozby jednoznačne preukážu.

SR v súčasnosti platnou právnou úpravou plne rešpektuje práva a základné slobody osoby v konaní o vyhostení zaručené Dohovorom ako aj Chartou základných práv Európskej únie.

Anotácia MS SR: Zásada „non-refoulement“

Podľa Trestného poriadku sa o vydaní vyžiadanej osoby rozhoduje v dvoch rovinách. V zmysle ustanovenia § 509 Trestného poriadku v prvom stupni rozhoduje príslušný krajský súd o prípustnosti vydania vyžiadanej osoby do cudziny a po právoplatnosti tohto rozhodnutia predloží vec MS SR. Následne, v zmysle ustanovenia § 510 Trestného poriadku, vydanie osoby do cudziny povoľuje minister spravodlivosti SR. Vzhľadom na uvedený postup, v sledovanom období minister spravodlivosti SR nepovolil vydanie do cudziny iba v jednom prípade, a to z dôvodu, že išlo o občana SR. Európsky súd pre ľudské práva oznámil v sledovanom období SR spolu 7 predbežných opatrení týkajúcich sa extradičných konaní vedených v SR. Uvedených 7 predbežných opatrení sa týkalo celkovo 5 osôb, a to nasledovne: vo vzťahu k trom osobám A., B. a C. bolo oznámené vždy len jedno predbežné opatrenie týkajúce sa vždy jedného extradičného konania, vo vzťahu k jednej osobe D. boli oznámené dve predbežné opatrenia týkajúce sa toho istého extradičného konania, vo vzťahu k osobe E. boli oznámené tri predbežné opatrenia týkajúce sa tohto istého extradičného konania. Jedno predbežné opatrenie sa týkalo dvoch osôb (D. a E.), ktoré boli v krajine žiadajúcej o vydanie spoluobvinenými.

Školenie

18. Výbor je znepokojený absenciou špecifických metodík, ktoré by vyhodnocovali a znižovali počet prípadov mučenia a zlého zaobchádzania pomocou školiacich a vzdelávacích programov na základe ustanovení Dohovoru pre zamestnancov polície a iných verejných činiteľov. Výbor je tiež znepokojený tým, že manuál účinného vyšetrovania a dokumentácii mučenia a iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (Istanbulský protokol) nie je poskytovaný

všetkým zdravotníckym odborníkom, ktorí prichádzajú do kontaktu s osobami pozbavených slobody a nie sú patrične školení podľa tohto manuálu (čl. 10).

Zmluvná strana by mala:

a) Vypracovať a vykonávať špecifické metódy na posúdenie účinnosti a vplyvu školení a vzdelávacích programov poskytovaných príslušníkom orgánov činných v trestnom konaní a iným verejným činiteľom na základe ustanovení Dohovoru;

b) Zabezpečiť, aby Istanbulský protokol tvoril podstatnú súčasť školenia pre všetkých zdravotníckych odborníkov a iných verejných činiteľov podieľajúcich sa na práci s osobami pozbavenými slobody;

c) Zabezpečiť inštrukcie a metodické pokyny pre políciu ohľadne nutnosti dodržiavať zásady nevyhnutnosti a proporcionality pri policajných zásahoch, rovnako ako o absolútnom zákaze mučenia a iných povinnostiach štátu podľa Dohovoru.

Gestor: MV SR

Spolugestori: MZ SR, MS SR, GP SR

***Anotácia MV SR:** Na základe nariadenia ministra vnútra SR č. 153/2011 o odbornom vzdelávaní policajtov v znení nariadenia MV SR č. 46/2014 stredné odborné školy Policajného zboru vykonávajú raz za rok sebaevaluáciu policajného vzdelávania a raz za dva roky vykonáva externé hodnotenie policajného vzdelávania akreditačná komisia MV SR pre policajné vzdelávanie. Evaluáciou policajného vzdelávania sa hodnotí a overuje kvalita a efektívnosť systému policajného vzdelávania, vzdelávacích programov policajného vzdelávania a vzdelávacích projektov ďalšieho vzdelávania policajtov. Cieľom hodnotenia je získať informácie o súlade výsledkov vzdelávania s cieľmi stanovenými v oblasti policajného vzdelávania, ktorého súčasťou je aj problematika súvisiaca s plnením opatrení Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu.*

Všetky oblasti, ktoré súvisia s Dohovorom proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu sú zapracované aj v školských vzdelávacích programoch pomaturitného kvalifikačného a zdokonaľovacieho štúdia stredných odborných škôl Policajného zboru. Niektoré oblasti súvisiace s Dohovorom proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu sú zakotvené aj vo vzdelávacích projektoch ďalšieho vzdelávania príslušníkov Policajného zboru.

Príslušníci Policajného zboru sú pravidelne preškoľovaní z príručky s názvom „Metodická a taktická príručka vykonávania služobných zákrokov príslušníkmi Policajného zboru v policajnej praxi“, ktorá bola vydaná v roku 2009 a upravuje základné zásady služobných zákrokov. V rámci Policajného zboru je tiež vykonávaný výcvik zo špeciálnej taktickej prípravy, sebaobrany a streleckej prípravy. Výcviky zo všetkých uvedených okruhov vykonávajú inštruktori na základe schválených metodických listov (napríklad Metodický list pre inštruktorov služobnej, telesnej prípravy a sebaobrany – Vstup dvojčlennej hliadky do nebytových priestorov, Metodický list pre poriadkovú jednotku – Využitie a výcvik Poriadkovej jednotky, Metodika služobných zákrokov v podmienkach železničnej polície) s dôrazom na zachovávanie zákonnosti a primeranosti pri vykonávaní služobných zákrokov.

Anotácia MS SR: Rezort spravodlivosti bude naďalej prostredníctvom Justičnej akadémie pokračovať vo vzdelávaní sudcov a prokurátorov v zmysle schválených akademických plánov na príslušné kalendárne roky.

Zber štatistických údajov

19. Výbor vyjadruje poľutovanie nad tým, že neexistujú komplexné štatistické údaje členené podľa veku, pohlavia a etnického pôvodu alebo štátnej príslušnosti, o sťažnostiach, vyšetrovaniach, stíhaniach a odsúdeniach v prípadoch mučenia a zlého zaobchádzania zo strany zamestnancov polície a väznic, alebo údaje o obchodovaní s ľuďmi a domácom a sexuálnom násilí, vrátane prostriedkov na odškodnenie.

Zmluvná strana by mala zostavovať štatistické údaje týkajúce sa sledovania vykonávania Dohovoru na národnej úrovni, vrátane štatistík v členení podľa veku, pohlavia a etnického pôvodu alebo štátnej príslušnosti, ohľadne sťažností, vyšetrovaní, stíhaní a odsúdení v prípadoch mučenia a zlého zaobchádzania, obchodovania s ľuďmi a domáceho a sexuálneho násillia a štatistík týkajúcich sa prostriedkov na odškodnenie, vrátane kompenzácie a rehabilitácie poskytnutej obetiam.

Gestori: MV SR, MS SR

Spolugestori: MPSVR SR, MZ SR, GP SR, Štatistický úrad SR, Úrad na ochranu osobných údajov SR

Anotácia MS SR: V súlade s § 11 ods. 1 až 3 zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov ministerstvá a štátne organizácie vykonávajú úlohy štátnej štatistiky v rozsahu, ktorý pre ne vyplýva z programu štátnych štatistických zisťovaní. Ministerstvá a štátne organizácie môžu v rámci svojej pôsobnosti zhromažďovať údaje a vykonávať štatistické zisťovania aj mimo programu štátnych štatistických zisťovaní. Pri štatistických zisťovaniach konzultujú so Štatistickým úradom SR ich metodiku a používajú národné štatistické klasifikácie (ďalej len "klasifikácie") a národné štatistické číselníky (ďalej len "číselníky"), ak ich Štatistický úrad SR informuje, že budú použité pre potreby štátnej štatistiky. Metodiku zhromažďovania údajov, ktoré Štatistický úrad SR použije ako administratívne zdroje, konzultujú ministerstvá a štátne organizácie so Štatistickým úradom SR. Pri tvorbe európskej štatistiky sa ministerstvá a štátne organizácie riadia metodickými pokynmi Štatistického úradu SR. Zisťovanie a zhromažďovanie informácií a údajov vykonávané ministerstvami a štátnymi organizáciami podľa osobitných zákonov nie je súčasťou štátnej štatistiky.

Vykonanie štatistických zisťovaní a úhradu nákladov na ich vykonanie sú povinné zabezpečiť ministerstvá a štátne organizácie, ktoré ich vykonávajú.

MS SR zhromažďuje, spracováva a vyhodnocuje štatistické údaje o právoplatne odsúdených osobách vrátane osôb odsúdených za trestný čin podľa § 420 Trestného zákona (Mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie). Príslušný štatistický list „T“ (pre trestné veci) vyplňajú dotknuté všeobecné súdy SR (okresné súdy) a následne zasielajú (prostredníctvom krajských súdov) Analytickému centru sekcie informatiky a riadenia projektov MS SR. Príslušný štatistický list „T“ obsahuje ako identifikátor aj národnosť právoplatne odsúdenej

osoby (13 národností zastúpených vo Výbore pre národnostné menšiny a etnické skupiny ako stálom orgáne Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť + iná národnosť).

Pokiaľ ide o štatistické údaje o poškodených (obetiach) trestných činov, osobitne násilných trestných činov, odbor rehabilitácii a odškodňovania MS SR nevedie osobitnú štatistiku žiadostí o odškodnenie, ktoré by sa týkali uplatnenia finančnej náhrady, resp. odškodnenia z titulu ujmy na zdraví spôsobenej výlučne trestným činom podľa § 420 Trestného zákona (Mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie).

K dispozícii je len celková štatistika odškodňovania obetí násilných trestných činov (za roky 2011-2015 bola poskytnutá v podkladoch MS SR k obhajobe predmetnej periodickej správy SR) s tým, že predmetné žiadosti o odškodnenie sa vo väčšine prípadov týkali uplatnenia odškodnenia z titulu ujmy na zdraví v dôsledku prečinu, resp. zločinu ublíženia na zdraví, v dôsledku sexuálne motivovaných násilných trestných činov, či v dôsledku obzvlášť závažného zločinu vraždy.

Odbor rehabilitácii a odškodňovania MS SR nemá vedomosť o existencii takej žiadosti o odškodnenie, v ktorej by sa odškodnenie uplatňovalo za ujmu na zdraví spôsobenú „mučením alebo iným krutým alebo neľudským zaobchádzaním“.

Anotácia MV SR: Policajný zbor zhromažďuje a uchováva štatistické ukazovatele o kriminalite na území SR podľa platnej vnútroštátnej právnej úpravy. V tejto súvislosti zhromažďuje a uchováva údaje o trestných činoch, stíhaných (vyšetrovaných) páchatel'och, pri ktorých spracováva údaje - vek, pohlavie, štátnu príslušnosť, rodinný stav, vzdelanie a zamestnanie, ako aj o obetiach trestných činov, pri ktorých spracováva údaje - vek, pohlavie, sociálne postavenie a príbuzenský vzťah páchatel'a k obeti trestného činu. Policajný zbor pri zhromažďovaní a uchovávaní štatistických údajov neeviduje etnický pôvod páchatel'a a to z dôvodu rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon).

Policajný zbor taktiež neeviduje počty prípadov domáceho násilia, keďže v právnom poriadku SR absentuje legálna definícia domáceho násilia.

Anotácia MZ SR: Rezort zdravotníctva vedie v zmysle prílohy č. 2 zákona č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov „Národný register osôb s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie a osôb, na ktorých bolo páchané násilie“. Podľa vyhlášky MZ SR č. 74/2014 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam hlásení do národných zdravotných registrov, ich charakteristiky, podrobnosti o obsahu národných zdravotných registrov, postupe, metódach, okruhu spravodajských jednotiek a lehotách hlásení do národných zdravotných registrov vykonáva hlásenie osôb s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie a osôb, na ktorých bolo páchané násilie.

Anotácia Štatistický úrad SR: Štatistický úrad SR zisťuje komplexné údaje o obyvateľstve členené i v štruktúrach podľa pohlavia, veku, národnosti a štátnej príslušnosti. Dáta sa

zistujú prostredníctvom vyčerpávajúcich štatistických zisťovaní u celej populácie, a to sčítaním obyvateľov (každých 10 rokov) a demografickou štatistikou (každoročne). Uvedené štatistické zisťovania rešpektujú medzinárodné odporúčania a štandardy, pričom údaje splňajú medzinárodné požiadavky z hľadiska metodiky, obsahu i kvality.

V prípade zisťovania národnosti je rešpektované právo každého slobodne rozhodnúť o svojej národnosti, u detí do 15 rokov sa uvádza národnosť podľa národnosti rodičov (ak ide o zmiešané manželstvá – podľa dohody rodičov) a každá osoba môže počas svojho života zmeniť informáciu o svojej národnostnej príslušnosti.

Anotácia Úradu na ochranu osobných údajov SR: *Osobné údaje o etnickom pôvode predstavujú osobitnú kategóriu osobných údajov pri spracúvaní ktorých je potrebné dbať na povinnosti ustanovené v zákone č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 84/2014 Z. z.*

Ďalší postup

20. Výbor žiada, aby zmluvná strana do 14. augusta 2016 poskytla nadväzujúce informácie v reakcii na odporúčania výboru, týkajúce sa: zabezpečenia základných právnych záruk; poskytnutia údajov o vyšetrení neprimeraného použitia sily; vykonania vyšetrenia použitia nadmernej sily; a verejného vyhlásenia nulovej tolerancie voči použitiu neprimeranej sily, ako je to uvedené v odsekoch 8, 11 a), 11 b) a 11 g) tohto dokumentu.

Gestor: *MV SR*

Spolugestori: *MS SR, GP SR*

Ďalšie témy

21. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby zvážila ratifikáciu ďalších zmlúv OSN pre ľudské práva, v ktorých ešte zmluvnou stranou nie je

a to Opčný protokol k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu,

Gestor: *MV SR*

Anotácia MV SR: *Otázka pristúpenia k Opčnému protokolu k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu zo strany SR ostáva naďalej predmetom posudzovania. Prebiehajú expertné rokovania a diskusie, na základe ich výsledkov budeme môcť začať pripravovať ratifikáciu.*

a Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín.

Gestor: *MPSVR SR*

22. Zmluvná strana je požiadaná, aby rozširovala správu predloženú výboru a záverečné odporúčania výboru v príslušných jazykoch na oficiálnych internetových stránkach, prostredníctvom médií a mimovládnych organizácií.

Gestor: *MZVaEZ SR*

23. Zmluvná strana je vyzvaná, aby do 14. augusta 2019 predložila ďalšiu správu, ktorá bude štvrtou periodickou správou. Výbor za týmto účelom pred podaním tejto správy vo vhodnom čase predloží zmluvnej strane zoznam problémov, vzhľadom na to, že súhlasila, že bude informovať výbor v rámci voliteľného režimu podávania správ.

Gestor: *MZVaEZ SR*